

פרוטוקול מס' 196
מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
שהתקיימה ביום ח' ח' בניסן תשל"ב - 23.3.72
שעה 09:00

נכחו:

- חברי הועדה:
- י. גולדשמידט - יו"ר
 - א. אנקוריון
 - ר. ארזי
 - ג. האוזנר
 - א. עופר
 - י.ה. קלינגהופר
 - פ. פרוש

- מוזמנים:
- א. אדין - משרד המשפטים
 - י. היכנר - משרד הפנים
 - ע. שמלץ - הלשכה לסטטיסטיקה
 - י. רון - משרד הפנים
 - ש. נעמן - משרד הכריאות
 - צ. פרייזלר - משרד הפנים
 - ד"ר ש.ח. הלוי - משרד הכריאות
 - א. שפט - מנכ"ל משרד הפנים
 - מ. ארן - משרד ראש הממשלה

מזכירת הועדה: ר. מלחי

רשמה: א. וכר

סדר היום: אישור תקנות לפי חוק מרשם האוכלוסין

ה'ו"ר י. גולדשמידט: אני פותח את הישיבה.
נשאלו כפעם שעברה שאלות ואני מבין שמשרד הפנים
כתחשב כהערות אלה בדק את הנושא עוד פעם ובא בהצעות מתוקנות.

א. שפט: ההצעה בא ממר ארן ואני מציע זאת בשמו.
הוא אמר שנישיבה הקודמת חברי הועדה התרעמו על
ריבוי הפרטים שהטופס מכיל. כדי שהדברים האלה יהיה ברורים ומוכלטים,
אנו מציעים לחלק את הפרטים האלה לשלוש הקטגוריות:

- 1) פרטי רישום כמובנם הצד, כמו בסעיף 2 של החוק. הכנסנו זאת כפרטים על הילוד, פרטי רישום.
- 2) פרטים נוספים שבזמנו נתקבלו בוועדה הפנים של הכנסת לפי סעיף 6 של החוק כפרטים נוספים שתכיל הודעה לידה.
- 3) בחלק השלישי של הטופס הכנסנו פרטים אחרים. אלה הם הפרטים שאינם פרטי רישום על פי החוק ואינם פרטים על פי התקנות, אלא פרטים אחרים שיש צורך בהם לצרכי סטטיסטיקה בלבד ולצרכי משרד הבריאות ונחוג לבקש אותם זה עשרות בשנים, בהתחלה מכות פקודת בריאות העם. מבחינת מספר הפרטים המצב לא השתנה לגבי הטופס הקודם. רק הארגון מחדש מבליט את האופי השוני של שלוש הקטגוריות האלה.

התעוררו שאלות בפעם הקודמת למה מטריבים את הילוד (אב הילוד) בעת הלידה למלא כל כך הרבה פרטים בכתף החולים כשיש לחץ. כדי להבהיר זאת, תמצאו שורה שלמה של פרטים שאין להורי הילוד מה להטריח את עצמם אתם כי כולם מועתקים ישירות מתעודת הזהות של האב. כדי להבהיר מהם הפרטים האלה נרשמו כאן הערות למטה ליד הספרה 1 בעמוד 2 - פרטים 10-17 יועתקו מתעודת הזהות.

הפרטים הנוספים שהם פרטים סטטיסטיים הם פרטים מסוג זה שניתן לענות עליהם לא בטורח מיוחד. לכן אנו מציעים לפי הארגון המיוחד הזה שתתייחסו לטופס כפי שהוא.

ד"ר שמלץ: הודעת הלידה זה אותו החוכן שקיים היום ויש לכך מסורת של עשרות שנים, וכך המצב גם בארצות המתוקנות. בכל הארצות מבינים שבשעת הלידה ייערך רישום לא רק למטרות דוקומנטריות אלא גם לצרכי סטטיסטיקה. בענין הודעת לידה אנו מציעים להוריד פריט אחד לגבי ילדים שנולדו לאותה אם חיים או מתים. אנו מוותרים על זה כדי לחקל.

דומה המצב לגבי הודעת הפטירה. כל הפרטים פרט לשלושה הם משוריינים כלפי הכי על ידי חוק מרשם האוכלוסין או על ידי התקנות שיצאו באישור ועדת הפנים של הכנסת. יש רק שלושה פרטים סטטיסטיים שמחבקים בנוסף לכך. לשניים מהם יש מסורת ולשניים מהם יש המלצות בינלאומיות והשלישי זה ארץ לידה האב, כשנפטר יליד הארץ. אני מוסר את ההמלצות הללו וכך זה מתנהל בכל העולם וקשה לחשוב שבישראל ירצו להשמיט את הבסיס הנוכחי מפטטיסטיקות של לידות ופטירות וכן מאומדן לידה ופרטים, כי אי אפשר לערוך אומדן כלי הפרטים האלה.

ג. האוזנר: מאז הדיון הקודם, כדקתי את הנושא ונחה דעתי שניתן לדרוש את הפרטים שהחוק מצייין כפרטים מחוייבים רישום במרשם. בעייתי היא לגבי הפרטים האחרים, אם זה נחוץ לצרכים סטטיסטיים, נחא, אם כי אתם יכולים לקבל אותם גם מכות אחר.

מ. ארן: אכל לא משרד הבריאות.

ג. האוזנר: מה שמפריע לי הוא שיש סנקציה פלילית בעד אי הרישום הפרטים שחייבים לרשום. הפרטים האחרים שאין חובה לרשום אותם לא יחכן שבמישרין או בעקיפין על ידי התקנות שתובעו יותר פרטים מאשר החוק מחייב ועל אי מסירת הפרטים הללו כלבד אפשר להטיל עונשים. לא יחכן שאדם יהיה בר עונש על דבר שהחוק לא מחייב אותו למסור.

ר. ארזי: אני מצטער שלא הייתי בישיבה הקודמת. יחכן שהשאלה כבר נשאלה - מה המצב הקיים?

י. היבנר: חוכן הטופס נהוג כבר למעלה מעשרים שנה בצורתו הנוכחית. החיקון של היום בא מכיוון שראינו שלא מלאנו את המוטל עלינו. כחוב ששר הפנים יתקין תקנות בכלחנוגע להודעות הלידה, צורת הלידה וכו'. מכיוון שאנו הולכים לסדר את הטפסים בצורה

היכנר:

חדשה, היינו חייבים להתחיל עם ההודעה הראשונה. ואז הכנו את התיקון בצורה יותר הגיונית, אם כי התוכן נשאר כפי שהיה.

מ. ארן: לשאלתו של ח"כ האוזנר: אין כחוק סנקציה לפרטים נוספים מעל ומעבר לפרטי הרישום. במובן שאם הפרטים לא ימולאו נשתמש כחוק הסטטיסטיקה ובחוקים אחרים כדי לדרוש

ג. האוזנר: אם זה לא הטופס שועדת הפנים אשרה ועליו יש סנקציה פלילית, מה עושה הטופס?

היו"ר י. גולדשמידט: היות ולא סביר ביותר שיהיו מקרים רבים שיאמר אב שאת חלק א' הוא ממלא ואילו את חלק ג' איננו ממלא, לכן החשש של ח"כ האוזנר הוא די רחוק מבחינת המציאות. אבל ראינו שיש אזרחים בעלי תודעה אזרחית מפותחת ביותר שיודעים מה מותר לשאול אותם ומה לא יכולים, הם יכולים לומר את חלקים א-ב הם ממלאים ואילו את ג' מסרבים. אם אין התקנות אומרות שמג' שלא ממלא את הטופס על כל פרטיו חייב בעונש, אין חשש לכך, כי נאמן עלינו שהטופס לא יחבט אדם שלא עבר עבירה.

ג. האוזנר: הייתי מעדיף שועדת הפנים תאשר גם את הסטפסים.

מ. ארן: לא יתכן שהכנסת תקבע שאם אחרי שועדת הפנים קובעת את התכן של ההוראות יצטרך שר הפנים לבקש בשביל המסגרת לזה בלבד את הסכמת שר הבריאות, אלא את הסכמת ועדת החוקה. לא כתוב כחוק שהצד הגרפי צריך הסכמת שר הבריאות וועדת החוקה. לחוק מרשם התושבים יש היסטוריה והכנסת רצתה להפמיר על שר הפנים. כפקודת בריאות העם היו סעיפים 5-6 שקבעו שאלה שצריכים לתת את ההוראות צריכים לתת על פי טופס, ושאת הטופס קובע מנכ"ל משרד הבריאות. כך קרה עד היום. הטופס שנקבע על ידי מנכ"ל משרד הבריאות משמש לרישום לידות. כשהתחילו לנהל מרשם, חכנסת רצתה להיות זהירה ואמרה לגבי פרטי רישום זה נוגע לוועדת הפנים. אם שר הבריאות היה מאותה המפלגה של שר הפנים, היה צרוש גם אישור של ועדת החוקה. סעיף 39 מועתק מסעיף 7 של פקודת בריאות העם. מכיוון שאיחדו את המרשמים של משרד הבריאות ומרשם התושבים רצו להעביר את הסמכויות של משרד הבריאות לתוך חוק מרשם האוכלוסין, למעשה רק קבעו צורה אחרת של אישור החוק. אבל הכוונה לא הייתה לצורה הגרפית אלא הפרטים ששר הבריאות צריך אותם, וכתוב שאלה תקנות שנעשו לפי הסכמת שר הבריאות.

היו"ר י. גולדשמידט: אני שמח שדחינו את ההחלטה לפני 10 ימים והיום לאחר מתן הסברים נוספים תחומר ברור לנו יותר וקל יותר היום לקבל אישור.

ד. ארזי: אני רואה שהנתונים בטופס החדש נשארו כמו בטופס הישן. אולי בכל זאת אפשר לצמצם מספר פרטים. לדוגמה האם סעיף 18 - ארץ לידה של אבי האב ואבי האם - הוא הכרחי? כמו כן סעיף 24 - ילדים שנולדו לאם לפני ילוד זה. האם יש לפרטים אלה חשיבות סטטיסטית?

ד"ר ש. הלוי: הפרטים האלה נחוצים לא רק מסקרנות מדעית, אלא לצורך תכנון ממשי של השירותים. אנו יושבים במשרד הבריאות על המדוכה של בעיית אשפוז יולדות ותכנון של אשפוז יולדות בלתי אפשרי אם לא נדע את השפעת העלייה על העולים שמגיעים ארצה. מסיבות מובנות מקום המדינה הפסקנו לרשום את המושג שנקרא "העדה" אבל ככל זאת המושג הזה הוא גורם משפיע ובעל חשיבות ראשונה במעלה. במקום זה חוכנס תחליף. בארץ גדל האחוז של ילידי הארץ, אבל המורשה של מוצאם עדיין ניכרת ומשפיעה על אורחות חייהם. לכן ילידי הארץ כמעט לא אומר כלום. על ידי כך נקבל לפחות שני דורות. אולי בעוד 25 שנה נוכל לבטל פרט זה, אולם היום הוא בעל חשיבות גדולה במעלה. זה סעיף 18.

ביחס לסעיף 24, זה סעיף שנדרש לפי המלצת האו"ם כחור דבר ראשון במעלה. זה לצורך השוואת בינלאומיות או לצורך השוואת לידה. זה לא כל כך מעשי כמו בנושא הראשון, אלא לשם קביעת מדיניות בשטח האוכלוסין.

היו"ר י. גולדשמידט: מכיוון שהדברים משתנים המהימנות של הדברים הלוייה ככך שעוקבים בעת ובעונה אחת אחרי השינויים

היו"ר י. גולדשמידט:

שמחה הורים. אי אפשר להגיד שדור שני של יוצאי ארצות האטלס ימשיך באותם המנהגים של הדור הקודם.

ר. ארזי: מה משמעות הסעיף 39 ביחס לסנקציה לגבי אי מילוי פרט מסויים, לדוגמא אזרחות?

א. שפט: אני מזכיר את פסק הדין המפורסם של ילדי בן-מנשה כשכיה המשפט העליון קבע שאב שאינו מוסר פרט זה או לאום של ילדיו, רשאי לא למסור. לכן אני מבין שהוא יכול להשיב על השאלה אבל לא חייב לתת תשובה ממשית. הוא יכול להשיב - "ללא דת" או "ללא לאום". לכן הסנקציה במקרה של אי מסירה לא תחול, כי הוא מסר דבר שרשאי למסור.

א. אנקורדיון: נראה לי שהפרטים הנוגעים להורים הם ארוכים מדי. חייתי מציע להשמיט סעיפים 24, 26, 27, 16, 21, 22 כחלק ג'. אולי במפקד יש לכך ערך, אבל לדרוש זאת בשעת הלידה? ביחס לסעיף 9 - מה המשמעות "המצב האישי (למילוי בעתיד) - רווק-ה"? אני מציע להוציא זאת.

היו"ר י. גולדשמידט: על רוב השאלות של חה"כ אנקורדיון ניחנו כבר תשובות, פרט לסעיף 9. ד"ר הלוי וד"ר שמלץ הסכימו שהדברים האלה נחוצים לצרכי התכנון החברתי, ותכנון לשירותים שהממשלה נדרשת לתת, ואי אפשר לתכנון אותם אלא אם כן הידיעות האלה תהיינה בידי הבורא האחראי לתכנון. אין לי אלא לסמוך על אנשי המקצוע שאומרים שאמנם כלי לגבות מההורים פרטיסאלה, יחסרו לנו פרטים. נמסר לנו גם חומר שהפרטים האלה נדרשו מחברות האו"ם כבר בשנת 1953.

א. עופר: ביחס לרישום מקום הלידה. היה מקובל שרושמים על פי בית החולים. לפעמים יש לזה חשיבות אם רושמים את מקום המגורים דווקא ולא את מקום בית החולים.

ד"ר שמלץ: הסטטיסטיקה של הילודה מתנהלת לפי מקום המגורים של ההורים ולא לפי מקום אירוע הלידה.

א. שפט: לחה"כ אנקורדיון - ביחס לסעיף 9. אני מוכן לקבל את הערתו ולמחוק את המלים "למילוי בעתיד". לא צריכים למלא את הפריט רווק, כי האדם ממילא רווק, והפריט מודפס בטופס. הודעת הלידה נכנסת לתיקו האישי של הילוד, והוא משמש כבסיס למרשם, ואם האדם הזה יחתן, הכוא ליד המלח רווק מחיקה ויירשם נשוי.

היו"ר י. גולדשמידט: לפי חוק מרשם האוכלוסין, השכ"ה-1965 סעיף 2(א)(7) צריכים לרשום את המצב האישי, ושם כתוב "גרוש, אלמן, רווק נשוי" לכן צריכים לרשום זאת. אני מסכים שצריך למחוק את המלים "למילוי בעתיד", ואילו המצב האישי רווק-ה יירשם.

הערה: הכאה אינה שייכת לנושא. אני מטיל ספק אם טופס ההודעה על הלידה צריך להשאר קשור לאדם כל חייו. אני מציע שמשרד הפנים יחשוב על כך, ולא יביא לאנדרלמוספה של שני דברים שיש להם מצב חוקי שונה לחלוטין. אני מציע להשאיר את טופס הודעת הלידה בטופס הודעת לידה ואל תכניסו מה שצריך לרשום אחר כך באותו טופס.

ר. ארזי: ביחס לסעיף 23 - המצב האישי של האם. האם ילדה מחוץ לנישואין. מה מידה הסודיות של המסמך, האם כל אחד יכול לעיין בטופס של אדם אחר?

א. שפט: סעיף 29 לחוק אומר "כל אדם רשאי לקבל בנוגע לפרטים לרישום לגבינו או העתק או תמצית מרישום". הכוונה לפרטים א-ב. "כל אדם רשאי לקבל ידיעה על שמו שמענו של כל אדם הרשום כמרשם". כלומר, הרשות לקבל פרטים על אדם אחר, זה על שם ומען בלבד.

"אדם שיש לו לכאורה ענין בדבר, רשאי לקבל ידיעה על תאריך לידתו של אדם שרשום כמרשם ועל פרטים אחרים כפי שיפורסמו בחקנות". תקנות כאלה אין, ולכן היום הדבר היחידי שאדם יכול לקבל זה תאריך לידה.

ביעיף 31 נאמר ששר הפנים או מי שחשד הסמיכו (יכולים לעיין); שר הבטחון או מי שהסמיכו, היועץ המשפטי לממשלה או מי שהסמפפו,

היו"ר י. גולדשמידט:

שמחה הוויס. אי אפשר להגיד שדור שני של יוצאי ארצות האטלס ימשיך באותם המנהגים של הדור הקודם.

ר. ארזי: מה משמעות הסעיף 39 ביחס לסנקציה לגבי אי מילוי פרט מסויים, לדוגמא אזרחות?

א. שפט: אני מזכיר את פסק הדין המפורסם של ילדי כן-מנשה כשכית המשפט העליון קבע שאב שאינו מוסר פרט דה או לאום של ילדיו, רשאי לא למסור. לכן אני מבין שהוא יכול להשיב על השאלה אבל לא חייב לתת תשובה ממשית. הוא יכול להשיב - "ללא דת" או "ללא לאום". לכן הסנקציה במקרה של אי מסירה לא תחול, כי הוא מסר דבר שרשאי למסור.

א. אנקוריון: נראה לי שהפרטים הנוגעים להורים הם ארוכים מדי. חייתי מציע להשמיט סעיפים 24, 26, 27, 28, 16, 21, 22 בחלק ג'. אולי במפקד יש לכך ערך, אבל לדרוש זאת בשעת הלידה? ביחס לסעיף 9 - מה המשמעות "המצב האישי (למילוי בעתיד) - רווק-ה"? אני מציע להוציא זאת.

היו"ר י. גולדשמידט: על רוב השאלות של חה"כ אנקוריון ניתנו כבר תשובות, פרט לסעיף 9. ד"ר הלוי וד"ר שמלץ הסבירו שהדברים האלה נחוצים לצרכי התכנון החברתי, ותכנון לשירותים שהממשלה נדרשת לתת, ואי אפשר לתכנון אותם אלא אם כן הידיעות האלה תהיינה בידי הגוף האחראי לתכנון. אין לי אלא לסמוך על אנשי המקצוע שאומרים שאמנם כלי לגבות מההורים פרטיסאלה, יחסרו לנו פרטים. נמסר לנו גם חומר שהפרטים האלה נדרשו מחברות האו"ם כבר בשנת 1953.

א. עופר: ביחס לרישום מקום הלידה. היה מקובל שרושמים על פי בית החולים. לפעמים יש לזה חשיבות אם רושמים את מקום המגורים דווקא ולא את מקום בית החולים.

ד"ר שמלץ: הסטטיסטיקה של הילודה מתנהלת לפי מקום המגורים של ההורים ולא לפי מקום אירוע הלידה.

א. שפט: לחה"כ אנקוריון - ביחס לסעיף 9. אני מוכן לקבל את הערתו ולמחוק את המלים "למילוי בעתיד". לא צריכים למלא את הפריט רווק, כי האדם ממילא רווק, והפריט מודפס בטופס. הודעת הלידה נכנסת לתיקו האישי של הילוד, והוא משמש כבסיס למרשם, ואם האדם הזה יחתן, תבוא ליד המלח רווק מחיקה ויירשם נשוי.

היו"ר י. גולדשמידט: לפי חוק מרשם האוכלוסין, תשכ"ה-1965 סעיף 2(א)(7) צריכים לרשום את המצב האישי, ושם כתוב "גרוש, אלמן, רווק נשוי". לכן צריכים לרשום זאת. אני מסכים שצריך למחוק את המלים "למילוי בעתיד", ואילו המצב האישי רווק-ה יירשם.

הערה הכאה אינה שייכת לנושא. אני מטיל ספק אם טופס ההודעה על הלידה צריך להשאר קשור לאדם כל חייו. אני מציע שמשרד הפנים יחשוב על כך, ולא יביא לאנדרלמוספה של שני דברים שיש להם מצב חוקי שונה לחלוטין. אני מציע להשאיר את טופס הודעת הלידה בטופס הודעת לידה ואל תכניסו מה שצריך לרשום אחר כך באותו טופס.

ר. ארזי: ביחס לסעיף 23 - המצב האישי של האם. האם ילדה מחוץ לנישואין. מה מידה הסודיות של המסמך, האם כל אחד יכול לעיין בטופס של אדם אחר?

א. שפט: סעיף 29 לחוק אומר "כל אדם רשאי לקבל בנוגע לפרטים לרישום לגביו או העתק או תמצית מרישום". הכוונה לפרטים א-ב. "כל אדם רשאי לקבל ידיעה על שמו שמענו של כל אדם הרשום כמרשם". כלומר, הרשות לקבל פרטים על אדם אחר, זה על שם ומען כלכו.

"אדם שיש לו לכאורה עניין בדבר, רשאי לקבל ידיעה על תאריך לידתו של אדם שרשום כמרשם ועל פרטים אחרים כפי שיפורסמו בתקנות". תקנות כאלה אין, ולכן היום הדבר היחידי שאדם יכול לקבל זה תאריך לידה.

ביעיף 31 נאמר ששר הפנים או מי שחשד חסמיכו (יכולים לעיין); שר הכטחון או מי שחסמיכו, היועץ המשפטי לממשלה או מי שחסמפנו,

א. שפט:

המפקח הכללי של המשטרה או מי שהסמיכו, מי שכיהן המשפט או כיהן דין דתי
הסמיכו לכך לענין העומד ותלוי לפניחם, רושם נישואים או מי שהרושם
הסמיכו לכך אלה רשאים לגבול פרטים לגבי הנרשם". מדובר על חלקים
א-ב של התקנות ולא על חלק ג' שהוא הפרטים הנוספים שאינם שייכים למרשם.

מ. ארן:

חלק ג' מכוסה על פי חוק בטחון המדינה, סודות רשמיים.

א. אנקוריון:

לאחר כל ההסברים אני מציע להוציא את סעיף 9, 18 ו-23.

היו"ר י. גולדשמידט: אני מצטרף לבקשה למחוק את המלים "למילוי בעתיד"
בסעיף 9.

ואילו ליחיד הצעותיו של ח"כ אנקוריון, אני מציע לאשר את הטופס כמו
שהוא עם כל הפרטים. נצביע על כל הצעה של ח"כ אנקוריון.

בסעיף 9 - מחקבלת הצעה היו"ר למחוק את המלים "למילוי בעתיד".
סעיף 18 נשאר.
סעיף 23 נשאר.

ח"כ אנקוריון מציע למחוק את סעיף 24.

א. אנקוריון: אם זה לא יעבור, אציע למחוק את סעיפים א, ב, ג.

היו"ר י. גולדשמידט: מי בעד מחיקת הסעיף?
המחיקה נדחית. סעיף 24 נשאר.

אני מעמיד להצבעה את אישור הטפסים כפי שהוכאו
לפנינו עם המחיקה של המלים "למילוי בעתיד" בסעיף 9.

הצבעה - הטופס אושר.

אני מאחל לחברי הועדה חג שמח וכשר.

הישיבה נבעלה בשעה 10:30